

Oversigt over neuropsykologiske begreber og deres grundlæggende funktion

Side 1

Neuropsykologiske begreber	Regulering	Organisering		Bearbejdning og Udførelse			Lagring	Forfinelse
	Opmærksomheds-funktion	Organisering i tid og rækkefølge	Organisering i rum	Sproglige funktioner	Motoriske funktioner	Socialt kognitive funktioner	Hukommelses-funktion	Højere kognitive funktioner
Grundlæggende bearbejdnings-funktioner	- Evne til at regulere vægenheds-niveau - Evne til at identificere det væsentlige - Evne til kognitiv aktivering - Evne til at regulere forarbejdningsdybde - Evne til at opleve tilfredsstillelse	- Bevidsthed om rækkefølge - Evne til at beherske handle-sekvenser - Evne til at fornemme tid/årsag - Arsagsbegreb	- Evne til at opfatte rum - Visuel skelneevne - Evne til mørstergenkendelse - Evne til at danne visuelle forestillingsbilleder - Evne til at fornemme helhed/del relationer	- Fonologisk parathed - Evne til at bruge semantiske netværk - Morfologisk fornemmelse - Forståelse af syntaks og længere sproglige forløb - Evne til indholdsmæssig bearbejdning	- Evne til at fornemme kroppens position - Evne til at fornemme fingrenes position - Kinestetisk opmærksomhed - Fornemmelse for rum	- Evne til at tage andres perspektiv - Evne til at tolke følelser - Evne til at se andre i social sammenhæng - Evne til at tolke sociale signaler - Evne til at vurdere andres hensigt	- Evne til at registrere data - Evne til at foretage omkodning - Evne til mørstergenkendelse - Evne til at aktivere tidligere indlært viden - Evne til at fastholde data i arbejdshukommelsen	- Evne til begrebsdannelse - Evne til at tænke kritisk - Evne til at forstå regler - Evne til at ræsonnere ved hjælp af forhold, udsagn, analogier
Grundlæggende handlefunktioner	- Evne til at regulere psykisk arbejdsindsats - Evne til at danne sig forhåndsforestillinger/forhåndsvurderinger - Evne til at foretage aktivering/hæmning - Evne til at udnytte forstærkning - Evne til hastighedsregulering	- Evne til at udføre trinvise fremgangsmåder - Evne til at forestille sig trinvise forløb	- Evne til at foretage manipulationer i rum - Evne til syntese af mønster/form - Brug af længere sproglige forløb - Evne til mørstergengivelse/mønstermodifikation	- Evne til lydproduktion - Produktivt ordforråd - Færdighed i sætningsdannelse - Brug af længere sproglige forløb - Færdighed i kommunikativ brug af sproget	- Grovmotoriske færdigheder - Finnmotoriske færdigheder - Skrivefærdigheder	- Færdighed i at kontakte andre - Evne til at gøre sig gældende i sociale sammenhænge - Evne til at anvende ikke-sproglige udtryksformer - Evne til at opføre sig passende	- Evne til at genkalde sig fakta - Evne til at genkalde sig fremgangsmåder - Evne til at løse problemer - Evne til at anvende regler - Evne til at være kreativ	
Planlægning/brug af strategier	- Evne til at sætte sine ressourcer ind det rette sted - Evne til at skifte fra en situation til en anden - Evne til at forudse/forberede	- Evne til at disponere tid - Evne til at opdele i trin	- Evne til at disponere rum/genstande - Evne til at gøre sig forhåndsforestillinger - Evne til at afbilde/lave diagrammer - Evne til planlægning i rum - Evne til at huske i billeder	- Brug af sproget som redskab - Færdighed i strukturering af en sammenhængende beretning - Færdighed i at bruge sproget til redegørelse - Evne til planlægning ved hjælp af sproget - Brug af sproget til at skabe sammenhæng.	Evne til motorisk planlægning (forudse forløbet og udfaldet af en proces)	- Færdighed i at finde og anvende flere alternative sociale strategier - Færdighed i at løse konflikter - Evne til at forudsige andres reaktioner	- Evne til at udvikle og anvende hukommelsesstrategier - Evne til at lagre oplysninger i kategorier - Evne til at anvende huskeregler - Evne til at genkalde sig beretninger - Evne til at genkalde sig fremgangsmåder	Evne til at udvikle og anvende problem løsningsstrategier
Hastighed og varighed	- Evne til at tilpasse hastighed - Evne til at fokusere - Evne til at samordne forskellige funktioner	Evne til at bearbejde sekventielle data	- Evne til hurtig mørstergenkendelse - Evne til hurtigt at genkalde sig ting visuelt	- Sproglig "flow" - Hurtig sprogsforståelse/sprogsproduktion	- Neuromotorisk hastighed - God motorisk rytmé - Automatisering af sammensatte bevægelser	- Evne til at reagere hurtigt i sociale sammenhænge - Evne til at tilpasse sig i forhold til andre	- Evne til at genkalde sig data hurtigt/automatisk - Evne til at registrere oplysninger hurtigt	- Evne til hurtig problem løsning - Evne til let at få ideer - Evne til hurtigt at opfatte og anvende begreber
Kapacitet	- Evne til at udvise vedholdenhed - Evne til at regulere psykisk aktivitetsniveau	- Evne til hurtig sekventiel genkalde - Stor lineær/sekventiel spændvidde i bearbejdningen - Stor produktiv spændvidde	Evne til at bearbejde store rumlige konfigurationer	- Idémæssig rigdom i bearbejdning og produktion - Stor sproglig spændvidde - God sproglig sammenhæng	Motorisk udholdenhed	- Evne til at bevare forhold til andre gennem længere tid - Evne til at forholde sig til grupper af ligestillede	- Kapacitet i arbejdshukommelsen - Evne til at gruppere data i hukommelsen	- Arbejdshukommelse ved ræsonnering og problem løsning - Arbejdsrum ved begrebsdannelse
Styrende og regulerende funktioner	- Evne til at styre eget arbejde under en opgave - Evne til selvstyring - Evne til evaluering efter udførelse af en opgave	- Evne til at opfatte, hvor man er i en trinvis proces - Evne til at afpassе arbejdshastighed	Evne til at skønne over visuelle oversensstemmelser eller uoversensstemmelser	- God styring af sprogsforståelsen - Færdighed i sproglig afklaring - Færdighed i at rette kommunikationsfejl	- Evne til at udnytte motorisk feedback - Evne til motorisk styring - Evne til at afpasse motorisk hastighed	- Evne til at opfange social feedback - Evne til at matche andres stemning - Evne til at skifte jargon efter situationen	- Teknikker til at efterprøve sig selv - Evne til at afgøre, hvad der er væsentligt	- Evne til at styre og kontrollere begrebsmæssig forståelse - Evne til at styre og kontrollere problem løsning
Metafunktioner	Forståelse af opmærksomheds-funktionen	Bevisthed om betydningen af tid og sekvens	- Bevidsthed om manipulationer i rum - Æstetisk sans på det visuelle område - Forståelse for ikke-sproglige forståelsesmåder	Metasproglig bevidsthed – viden om, hvordan sproget fungerer	Motorisk indsigt – evne til at vurdere motoriske krav og anvende relevante motoriske funktioner	Social metakognition – evne til at gøre sig tanket over menneskers indbyrdes forhold	God forståelse af hvordan hukommelsen fungerer	- Metakognition – at kunne gøre sig tanket om det at tænke - Generalisering af regler - Opstilling af hypoteser
Skæringspunkter mellem forskellige funktioner	- Opmærksomhed – hukommelse - Opmærksomhed i forhold til forskellige perceptionsmåder - Opmærksomhed på sociale detaljer - Opmærksomhed – problem løsning - Opmærksomhed – kreativitet	- Sekventiel hukommelse - Motoriske forløb - Trinvis problem løsning - Årsagssammenkændning - Strukturering og genkaldelse af beretninger	- Visuel hukommelse - Ikke-sproglig begrebsdannelse - Visuel opmærksomhed - Visuo-motorisk koordination - Semantisk kortlægning - Modtagelighed for visuelle sociale tegn - Visuelt-sproglige koblinger	- Evne til at lytte (auditiv opmærksomhed) - Evne til omformulering - Evne til at ræsonnere sprogligt - Fonologisk hukommelse - Brug af tale til at støtte hukommelsen	- Motorisk logik - Motorisk trinopodeling - Motorisk hæmning - Visuo-motorisk koordination - Genkaldelse af fremgangsmåder - Indlæring af motoriske rutiner - Integration af sprog og motorik	- Praktisk anvendelse af sproget - Social hukommelse - Forudsæelse af sociale forløb - Opfattelse af visuelle sociale tegn	- Hukommelse – opmærksomhed - Hukommelse knyttet til særlige perceptionsmåder - Motorisk hukommelse - Hukommelse for regler - Mørstergenkendelse (visuel og verbal) - Hukommelse for associationspar (fonem/grafem)	- Verbal/nonverbal problem løsning - Verbal/nonverbal slutningsdragen - Motorisk logik - Social ræsonneren - Rumlig problem løsning
Personlig stil	- Temperament - Tilbøjelighed til at tænke konvergent/divergent - Besiddelse af bestemte intereseområder - Præference for oppefra-og-ned/nedera-og-op perspektiv	- Tilbøjelighed til at indordne ting tidsmæssig-sekventielt - Tilbøjelighed til at inddrage forinden - Oplevelse af tryghed ved faste skemaer eller rytmmer	- Præference for visuel indlæring - Præference for visuel-rumlig udtryksform - Rumlig æstetisk sans	- Præference for sproglig indlæring - Brug af sproglig udtrybning og forfinelse - Præference for sproglig begrebsdannelse	- Foretrukne motoriske veje - God motorisk intelligens	- Egne sociale prioriteringer/værdier - God motorisk intelligens	- Foretrukne måder at huske oplysninger på (knyttet til indhold/perceptionskanal) - Omraade-specific hukommelse	- Foretrukne måder at tænke på - Interesse for bestemte områder - Specialisering inden for bestemte emneområder